

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

A Pontifice multat petit; ipseque multa suppeditat ad ciuita tem iuuandam.
cap. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

ra. Ad mortem certe obeundam, perspicue paratus, etiam testamentum fecit, in quo hereditate ad hospitium pauperum Mediolanense delata, multa pie legauit, ecclesie, amicis, & familiaribus. Tum ad gregem suum sine mora conuersus, miseris illis ad Gregorianas aedes derelictis coepit subuenire; & ex domo sua, quæres ad vitæ erant necessariae, eas quotidie mittere. tum vero eleemosynas in vrbe, foris, atque adeo extra prouinciam corrogare; a clericis, monachisque qui abundarent, petere; vt illos, alioque per vrbe in egestate positos subleuaret. Quamuis autem maxime doleret, suos rebus ad victum necessariis destitui; multò magis tamen angebatur: quòd sacra subsidia, extremæque ipse ad salutem subleuationes deessent. Vidi equidem miserima, cum Carolus ad Sancti Gregorij aedes Diaconus secutus sum; quòd ille ad egrorum acerbitates certius cognoscendas, accesserat. Cum locum extrinsecus circumiremus; eiulabant illi; & ad fenestras sese proiecentes, calamitates deplorabant suas. alius ex tabe concepta; alius ex propinquo mortuo, animamve in eius conspectu trahente, gemitus edebat sane miserabiles. hic vitæ incommoda; ille diuinarum rerum inopiam lamentabatur. Cum ab omni alio subsidio destituti simus, ò Pater, clamitabant, tu nobis saltem benedicas. Carolus ægros tunc quidem quantum potuit, humanissime consolatus est: sed domum reuersus, vix e publico se conspectu receperat, eum pariete nixus; magno cum mœrore, Vidisti sive, inquit, miserimam illorum conditionem? humanis commodis omnibus spoliati, tristissimis casibus, doloribusque afflicti, ipsa etiam rerum diuinarum ope destituuntur: nec est sacerdos, qui tantos casus miseratus, opem ferre velit. vnum scio; periculo meo eos in discrimine esse: nisi alia ratione Dei clementia subue-

nerit; quid mihi faciendum sit, constitutum habeo. Significauit sine dubio, si alij nollent; suo se ministerio voluisse miseris opulari. Ac varios ille quidem sacerdotes coepit tentare, si tam misere desertos inuare vellet. vnusque oblatu est; qui confessiones quidem ægrotorum audiret, & sacrosanctam Eucharistiam præberet; sed vngere tamen rite recusaret. at optimum, diuino spiritu adiutus, consilium coepit. in eam partem dioecesis Mediolanensis misit, quæ Heluetiis in profanis parat; indeque non modo presbyterum, qui sacra omnia præberet, sed alios quoque accersuit, qui operam suam in tali calamitate, mortis metu, posthabito, locarent. gentis enim animi ob colluuiionis frequentiam, consuetudinemque firmati ita obduruerunt; vt nihil, aut non magnopere pestilentie contagium timeant; seque inter se inuisant, eurent, funera prosequantur; cautionesque fere, quasi turpe aliquid, fugiant. Cùm cenobitas deinde aliquos; plurimis enim opus erat ministris; ad id munus inuitasset; alij non omnino recusarunt; alij aperte promiserunt; si suorum præfectorum auctoritas accederet. Non parua erat in parochorum officio difficultas, plerique enim periculum subire recusabant; atque adeo iure cogi se non posse etiam asseuerabant. verum Bernardinus Figinus; commemoranda est enim singularis boni presbyteri virtus; quamquam magna vis morbi magna que multitudo erat in Comensi porta, qua cura illius continebatur; partes suas ab initio vique misericordie, fortique animo egit.

Hæc ita cum essent; summum Pontificem sibi in primis consulendum Carolus statuit; neque enim adhuc Romæ resurabantur litteræ Mediolanenses. Quid de parochis agendum esset, per Carthilium consuluit; quid que ipse ex piorum, doctorumque virorum sententia existimaret, expo-

A Pontifice
multa pe-
tir; ipseque
multa sup-
peditar ab
ciuitate
iuuandam.
CAP. II.

fuit. Postulavit, vt auctoritate Pontificia posset homines regulares; quos mala mente claustris suis ad tale obsequium, periculumque exire velle, verisimile non erat; alienosq; clericos, etiam suorum Antistitum iniussu, volentes tamen, ad ægrotorum ministerium admittere: varia Apostolicæ indulgentiæ genera, etiam quæ summa sunt, pro ratione, modoque obsequii, ministeriive, iis proponere, ac impartiri, qui ægrotorum curationi, salutique animi, & corporis varie inseruirent: veniam poenitentibus quorumcumque criminum dare; & quibuslibet animæ vinculis sacros homines liberare; quorum causa ad Romanæ Sedis auctoritatem confugere necesse est: coronis, calculisque benedicere, quibus precantes varia indulgentiæ dona consequerentur. consuluit item, an ad pauperes subleuandos, bonis ad alios pios vsus relictis, & quatenus, vti deberet; & ea de re facultatem petiit, etiam si alienatione bonorum immobilium opus esset. litteras quoque Pontificias ad populum; quibus ad calamitatem christiana mente sustinendam; & ad charitatis officia, ægris amanter præstanda, incenderentur. Præterea, quod mortis casum omnino leuiorem iis faceret, quos ad ministrandum alijs inuitabat; postulavit, vt Missis in sacello Sancti Gregorij faciendis, ita mortuis suffragari sacerdotes possent; vt qui Romæ in insigni illo altari Sancti Gregorij faciunt. Concessionem autem non sibi tantum, cui aliquid humanitus accidere poterat; sed alii quoque, qui in ecclesiæ administratione succederet, poposcit. Demum simplex petiit, quid in omni cura, & administratione, quam sibi proposuerat aggrediretur, & faceret; id vt bene, foeliciterque sibi, aliisque eueniret, summus Pater precaretur: & quas pro aliis venias, facultatesq; petebat, eas itidem sibi iubere posset adhibere. Annuit

Pontifex Caroli postulatis. alia litteris quamprimum mittendis comprehendit; alia consultanda Carnilicæ mandauit. qui tamen antequam ea conficerentur, vir optimus, optimo vitæ fine, requieuit. Sed rescripsit prius Pontificis verbis; laudare se Caroli animum, tum metu vacuum; tum vero ardenti incensum charitate gregis sui, quem sicuti nullo modo deterrebat, quin præsens omnium saluti diligenter consulere studeret; ita hortabatur, ne ipse illa facile cum vitæ periculo obiret, quibus exequendis aliorum opera sufficeret. maximum enim immensæ multitudini præsidium, in eius vita esse positum; quæ si deficeret; omnia, vt videbatur, miserima strage perculsa, & prostrata fore. Neque pro sua tantum, sed pro aliis quoque prouinciæ ecclesiis, quibus imminabat malum, Carolus Romæ egit; vt ea item ratione Episcopos ad charitatem, fortitudinemq; in eo genere adhibendam impelleret. Interea clero conuocato, animos omnium confirmavit: quæ partes essent hominum diuinis obsequiis addictorum, diligenter monuit. ad ægrotos in tanta rerum omnium inopia studiose iuuandos vehementer cohortatus est: Quibusdam ex primariis certas vrbes regiones assignauit; vt quæ opus esse viderent, suo quisque loco, diligenter pro tributa auctoritate curarent, aut Carolo ipsi denunciarent. Atque cum ex vrbe in castella, villasque quam maxime a periculo remotas, nobiles viri, & alii quoque omnes, quicumque per fugi aliquid habebant, passim dilaberentur: plurimos ad se vocatos, qui reipublicæ vsui esse poterant, in vrbe detinere, & ad patriæ charitatem præstandam diuinis verbis incendere studuit. quosdam, vt firmiter teneret, pijs operibus variis in ea calamitate necessariis præfecit. Præfectos autem assidue confirmabat, stimulabatque, vt afflictis rebus melius consule-

rent; nunc ad se vocando; nunc ad ea loca adducendo, vbi praesentes mala, miseriasque cernerent; frequenter etiam ad eos mittendo. Clericum in consultationibus eorum, semper adesse curabat, qui sanitati praesunt publica auctoritate conseruanda; vt potestatis vtriusque gubernatio apte ordinata conueniret; & ad subueniendum esset accommodatior. Hi magistratus, & praefecti, tum qui ciuitatis in consilio erant, primo quidem inuisitata, & tunc inexpectata tempestate perturbati; simul ea re impediti; quod, Regis ne, an ciuitatis sumptu, qui maximus futurus erat, tanta prouidenda essent, disceptatio erat; officij sui partes non satis, vt diximus, agere potuerunt. at cum sese colligentes, negotium serio susceperunt; rem omnem ipsi quoque magna diligentia, vt inferius apparebit, magnaue prudentia gessere. qua de re qui eorum negligentiam, & tarditatem, primo de iuggestu religiosi viri, grauiter inerepauerant; atque adeo crudelitatis nomine dure accusauerant; postea mirifice laudarunt; praedicaruntque, Mediolanenses tarditatem magno virtutis cumulo compensare. Gubernatorem praeterea ipsum Carolus grauiter monebat; vt in tanto amplissimo ciuitatis periculo, & pene imminente exitio, quae opus essent, prouideret; ciuium fugam modum poneret; egenis curaret subueniri. nam in dies morbus magis ac magis cum ingrauesceret; eorum numerus, quos ex vrbe quotidie magistratus educi, & in Sancti Gregorij locum conici iubebant, praeter modum augebatur, & cum eo maxime rerum omnium egestas crescebat. Conquiri etiam studiose veterum scripta curauit; quibus de grege a Pastoribus, & praefectis in calamitate non deserendo, praesertim pestilenti tempore, disputatur: exempla item eorum proferri,

qui tali tempore curam aegrotorum, contempto mortis periculo, susceperant, atque omnia libello comprehendi, edique iussit; vt praecipuus aliquis pietatis ardor in hominum, praesertim sacrorum mentibus, Dei spiritu in primis agente, concitaretur; & ad contemnenda mortis pericula pij mortales acrius inducerentur. habuit in hoc genere ab Episcopis suis Mediolanensibus exempli aliquid ad imitandum. sed ijs praecipue delectatus est; quae, vt est apud Eusebium, Dionysius Alexandriae Episcopus narrat: aegros grauissimo pestis tempore, ab Christianis omni charitatis officio adiutos; non solum Presbyteris, & Diaconis; sed laicis quoque: qui quidem iacentibus assidentes, hilare ministrabant, & morbum etiam contrahebant: ipsa cadauera lauantes, ornantes, & funebri linteo inuoluentes, immo etiam humeris portant, libenter vna cum fratribus suis mortem optebant: eoque libentius, quod genus mortis a martyrii laude nihil abesse existimabant: cum interim gentiles homines miserabiliter se iniuicem desererent; vir uxorem, uxor virum; filij parentes, parentes ipsi natos suos.

CVM essent omnium animi tam tristis euentus expectatione suspensissimis, nullusque iam esset mercaturae, artificijve quaestus: suam quisque domum ad quam paucissimos redigere studebat, quia & sumptus diutius ita suppeteret; & in minori numero, minus periculum futurum erat contagionis. Itaque & patritij famulos, famulasque; & mercatores, artificesque operarios, quotquot poterant, missos faciebant. illi autem, neque suo labore, neque aliorum liberalitate viuere poterant: prouincia decedere, nisi certo vitae discrimine, per finitimos non licebat; recto

etiam

Mediolani
definitis
aliis subue
nit
CAP. III